

CENTRINĖ PROJEKTŲ VALDYMO AGENTŪRA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA

2019-06-14 Nr. G-6786

DOKUMENTAS PASIRAŠYTAS
SAUGIU ELEKTRONINIU PARAŠU

2019-06-14 Nr. 2019/2-3786

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai
Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

Nr.

I

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SAVIVALDYBIŲ INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS ĮSTATYMO PROJEKTO

Viešoji įstaiga Centrinė projektų valdymo agentūra (toliau – CPVA), atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos 2009 m. spalio 14 d. nutarimo Nr. 1290 Dėl metodinę ir konsultacinę pagalbą teikiančio viešojo juridinio asmens įgaliojimo ir jo funkcijų nustatymo 2.3 punktą, kuriuo CPVA priskirta funkcija analizuoti problemas, rengti ir teikti pasiūlymus Finansų ministerijai dėl susijusių su viešojo ir privataus sektorių partnerystės sritimi norminių teisės aktų tobulinimo ir naujų norminių teisės aktų rengimo, išanalizavo Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo projektą (toliau – Projektas), ir teikia savo pastebėjimus iš esmės Projektui, nenagrinėjant atskirų Projekto straipsnių.

Manome, kad Projektas ta dalimi, kuria reglamentuojamas savivaldybės infrastruktūros plėtros, ypač socialinės, organizavimas, įgyvendinimas, infrastruktūros plėtros sutartis, kompensavimo už savivaldybės infrastruktūros tvarka prieštarauja šiuo metu galiojantiems Lietuvos Respublikos įstatymams, yra ydingas, sukuria teisinį neaiškumą ir chaosą ir todėl abejotina, kad sukurs tvarką, sudarančią palankesnes galimybes ir skaidres, nediskriminacines sąlygas savivaldybėms įgyti reikiamą infrastruktūrą dėl žemiau nurodytų priežasčių.

Projekto tikslas – užtikrinti savivaldybės reikmes atitinkančią savivaldybės infrastruktūros, kuri apima ne tik inžinerinę, bet ir socialinę (kultūros, švietimo, mokslo, sveikatos, sporto paskirties statiniai) plėtrą. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, Projekte reglamentuojamos savivaldybių infrastruktūrą organizuojančių ir joje dalyvaujančių asmenų teisės ir pareigos, infrastruktūros plėtros finansavimas ir išlaidų apmokėjimas. Daugelį šių klausimų šiuo metu reglamentuoja kiti Lietuvos Respublikos įstatymai. Pavyzdžiui infrastruktūros (darbų, prekių, paslaugų) įsigijimo procedūras, jose dalyvaujančių asmenų teises ir pareigas reglamentuoja Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas ir Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymas; privačių subjektų dalyvavimą kuriant viešą infrastruktūrą, tiekiant viešąsias paslaugas, privačią iniciatyvą – Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas; atsiskaitymo su tiekėjais tvarką – Lietuvos Respublikos mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatymas; veiklų perdavimą savivaldybių kontroliuojamiems juridiniams asmenims - Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 9¹ straipsnis.

Pažymėtina, kad šiuo metu savivaldybės infrastruktūros sukūrimo darbus įsigyja vykdydamos tradicinius viešuosius pirkimus, vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu (įskaitant ir vidaus sandorius) arba įgyvendindamos viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės (VPSP, angl. PPP) projektus, pritraukiant privatų kapitalą. Kadangi Projekte prie savivaldybės infrastruktūros, kurios plėtra reglamentuojama Projektu, yra nurodyta socialinė savivaldybės infrastruktūra kultūros, švietimo ir mokslo, sveikatos, sporto statiniai, galima daryti išvadą, kad prie tokios infrastruktūros galima priskirti mokyklas, vaikų darželius, baseinus, stadionus, daugiafunkcių kompleksus, ligonines, bibliotekas ir pan. pobūdžio statinius. Priėmus

Projektu siūlomą teisinį reglamentavimą ir siekdamas įsigyti / sukurti atitinkamą infrastruktūrą, savivaldybės galės nesivadovauti aukščiau minėtais įstatymais, kurie aiškiai reglamentuoja infrastruktūros sukūrimo, paslaugų teikimo, projektų inicijavimo ir jo vertinimo procedūras, o pasirinks paprastesnes Projektu reglamentuojamas procedūras, kurios, skirtingai nei šiuo metu galiojantys teisės aktai, neužtikrina skaidrumo, lygiateisiškumo, nediskriminavimo, konkurencijos, proporcingumo, abipusio pripažinimo principų įgyvendinimo bei racionalaus viešųjų lėšų naudojimo.

Norime atkreipti dėmesį, kad jau šiuo metu praktikoje labai dažnai viešieji subjektai be jokios konkurencingos procedūros arba ją įvykdę tik formaliai, perduoda ekonominio pobūdžio veiklas vykdyti tretiesiems asmenims, iš anksto neįvertinę tokios veiklos socialinės ekonominės naudos. Be to, savivaldybės dažnai taiko Vietos savivaldos įstatymo 9¹ straipsnį, kuris reglamentuoja naujų veiklų perdavimą kontroliuojamiems subjektams, kaip atskirą teisės normą, nors šio įstatymo teisės normos turi būti taikomos ne atsietai, o kartu su kitais, specialias procedūras nustatančiais įstatymais (Koncesijų įstatymu, Investicijų įstatymu, Viešųjų pirkimų įstatymu). Klausimas dėl Investicijų ir Koncesijų įstatymo tinkamo taikymo ne kartą buvo diskutuotas Lietuvos Respublikos Seimo (**LRS**) Audito komitete, kuriam CPVA teikė savo pastebėjimus ir pasiūlymus. Dar 2018 m. kovo 22 d. LRS Audito komitetas kreipėsi į Lietuvos Respublikos Vyriausybę su prašymu inicijuoti atsakingų institucijų pasitarimą ekspertų lygmenyje dėl teisės aktų, susijusių su teisės aktų tobulinimu tiek trumpalaikėje, tiek ir ilgalaikėje perspektyvoje. 2019 m. kovo 20 d. LRS Audito komitete vyko posėdis dėl teisinio reglamentavimo pakeitimo. Pasitarimo metu LRS Audito komitetas buvo informuotas, kad kol kas yra pasiūlyti pakeitimai tik Investicijų įstatymo normoms, susijusioms su investicijų sutarties apibrėžimu bei Šilumos ūkio įstatymui (numatyta, kad šilumos ūkio valdymas perduodamas organizuojant koncesijos procedūrą). Tačiau kitos institucijos jokių pasiūlymų dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo nepateikė. Manome, kad Projektas įneša dar daugiau teisinio neapibrėžtumo ir chaoso viešajam sektoriui perduodant veiklą, susijusią su viešosios infrastruktūros sukūrimu ir /ar eksploatavimu ir / ar priežiūra, tretiesiems asmenims

Viešieji projektai, kurie yra skirti visuomenės poreikiams tenkinti, yra svarbi viešosios politikos dalis. Įgyvendinant tokius projektus kuriama socialinė ekonominė nauda siejama visų pirma su nematerialiosios gerovės didinimu. Kadangi ne kiekvienas viešasis projektas gali būti finansuojamas dėl viešųjų finansavimo šaltinių stokos, todėl labai svarbu pasirinkti naudingiausią investicinę alternatyvą, atsižvelgiant į laukiamą viešojo projekto socialinę ekonominę naudą. Esminis viešųjų subjektų planuojamų projektų požymis – orientacija ne į tiesioginį finansinį rezultatą, o į visuomenės poreikių tenkinimą (socialinį, ekonominį, aplinkosauginį ir kt.). Be to, įgyvendinant viešuosius projektus būtina laikytis teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių bendradarbiavimą tarp viešojo ir privataus sektoriaus, pvz.: Konkurencijos įstatymo 4 str., kuris draudžia viešojo administravimo subjektams priimti teisės aktus arba kitus sprendimus, kurie teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes ir dėl kurių atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams. Taigi, viešasis subjektas, planuodamas ir įgyvendindamas viešuosius projektus turi įvertinti visas galimas projekto įgyvendinimo alternatyvas, jų efektyvumą ir galimus trūkumus, o taip pat atlikti rinkos tyrimą siekiant nustatyti kiek potencialių rinkos dalyvių gali padėti įgyvendinti viešojo subjekto planuojamą projektą.

Jau kaip buvo minėta aukščiau, viešasis subjektas ne visuomet turi galimybių pats įgyvendinti viešą projektą ir dažnai į pagalbą pasitelkia privatų sektorių. Toks bendradarbiavimas yra reglamentuotas Europos Komisijos aiškinamajame komunikate dėl viešųjų pirkimų ir koncesijas reglamentuojančių Bendrijos teisės aktų taikymo oficialiai patvirtintai viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerystei (OPVVP), 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/23/ES dėl koncesijos sutarčių suteikimo, o taip pat Investicijų įstatyme, Koncesijų įstatyme ir kituose teisės aktuose.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta siūlome dar kartą įvertinti Projekto nuostatas, neatitinkančias šiuo metu galiojantiems įstatymams bei atsisakyti jiems prieštaraujančių nuostatų arba jas suderinti su galiojančiais teisės aktais.

Esant skirtingam teisiniam reglamentavimui tampa neaišku, kurį teisės aktą taikyti norint pavesti tretiesiems asmenims sukurti savivaldybės poreikiams reikalingą infrastruktūrą, o tuo pačiu atsiranda rizika neskaidriems, diskriminaciniams viešųjų subjektų veiksams.